

Country /City ..... SPAIN / A CORUÑA
University / School ..... UNIVERSIDADE DA CORUÑA / ESCOLA TÉCNICA SUPERIOR DE ARQUITECTURA
Academic year 2022-2023
Title of the project ..... Service Learning: Rewilding and Regeneration of the area occupied by a Paper Mill Factory at Ria de Pontevedra
Authors Prof: Jorge Rodríguez Álvarez, Alfonso Díaz Revilla, Emilio Rodríguez Blanco, Sonia Vázquez Díaz Students: Becher, Fenja; Castañeda Cardenas, Nahiely; Caverzan Castro, Marcelo Manuel; Diaz Cabrera, Gabriela Yazmin; Gagliuolo, Alessandro; González Garza, Regina; Goro, Giulia; Grey, Frederic; Guy, Martina Victoria; Luna Garcia, Dianela; Menna, Monica; Millán Pérez, María; Olguin, Julyanna; Pérez Álvarez, Daniel; Pérez Gonzalez, Jose de Jesus; Picallos Alló, Olalla; Riva, Paula; Ali Aliyev; Soriano Vila, Cristina; Tupputi, Rebecca; Turcott Estrada, Silvio; Tutschilowski, Simon; Valdez, Jesús; García-Samaniego Revuelta, Jaime; Loeck de Lapuerta, Blanca; Rodríguez Pérez, Regina Laia, Villalón, Melissa

TECHNICAL DOSSIER

Title of the project	Service Learning: Rewilding and Regeneration of the area occupied by a Paper Mill Factory at Ria de Pontevedra
Authors	Staff and students of Landscape and Sustainable Habitat, Landscape Design 3, Land Use Planning
Title of the course	Landscape and Sustainable Habitat, Landscape Design 3, Land Use Planning
Academic year	2022-2023
Teaching Staff	Jorge Rodríguez Álvarez, Alfonso Díaz Revilla, Emilio Rodríguez Blanco, Sonia Vázquez Díaz
Department / Section / Program of belonging	Dept. Architecture Urbanism and Composition / Urbanism and Architecture Degree in Architecture
University / School	UNIVERSIDADE DA CORUÑA / ESCOLA TÉCNICA SUPERIOR DE ARQUITECTURA

Written statement, short description of the project in English, no more than 250 words

The course in Landscape and Sustainable Habitat (fifth year at the Degree in Architecture Studies at ETSAC) has applied the Service Learning methodology to develop a project for the re-wilding and regeneration of the area currently occupied by the industrial facilities of the ENCE paper mill factory at Ría de Pontevedra, Spain. We worked in close collaboration with the ecologist association Asociación Pola Defensa da Ría (www.apdr.info/), which has been actively working for and promoting the environmental and landscape regeneration of the Pontevedra estuary for more than 35 years.

The industrial estate was built on an area of great ecological value between the years 1958-1963 during the dictatorship and against the will of the local community. For over 60 years the local population had to endure the atmospheric and water pollution, not least strong odors produced by the factory. During the last decades, the Association has carried out numerous demonstrations, events and activities, such as the documentary "Paraíso Roubado" (Stolen Paradise).

The project's objective is to design and visualize the landscape potential of the place after the removal or dismantling of the factory, which has been compromised by the Ence's economic power and close links with the State's powers. The project was carried out through a collaborative, co-creation process involving students, teachers, the association and the council. The results were showcased in a public event at the city's main theatre, which was crowded for the occasion.

For further information

Máster d'Arquitectura del Paisatge - UPC

Contact via email at:
master.paisatge.comunicacio@gmail.com

biennial.paisatge@upc.edu

Máster d'Arquitectura del Paisatge - UPC

Sede ETSAB - Universitat Politècnica de Catalunya

Calle Jordi Girona, 15. Edificio Omega 1-3
08034 Barcelona - Spain

COAC - Colegi oficial d'Arquitectes de Catalunya

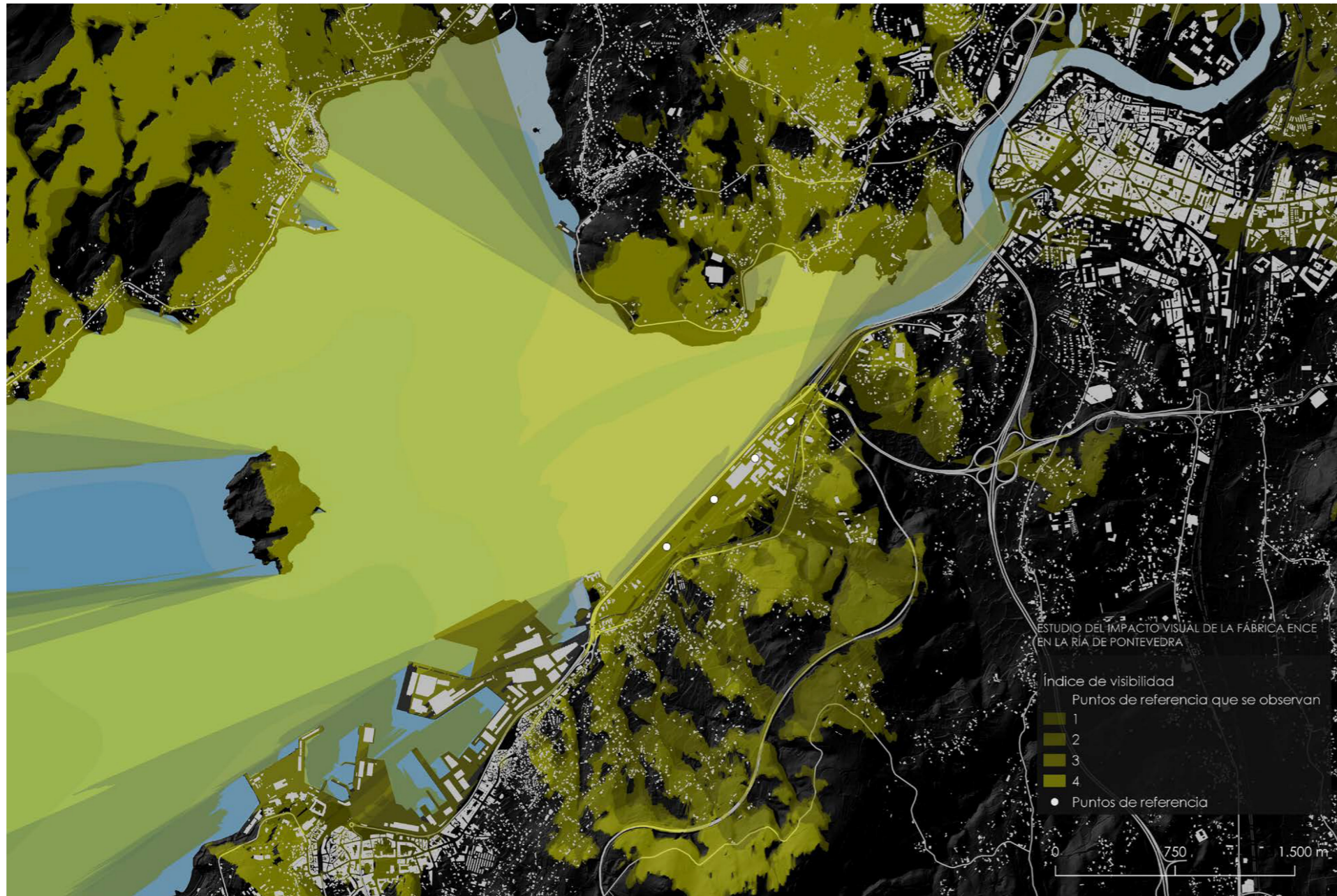
Carrer Arcs, 1-3
08002 Barcelona - Spain

12th International Biennial Landscape Barcelona

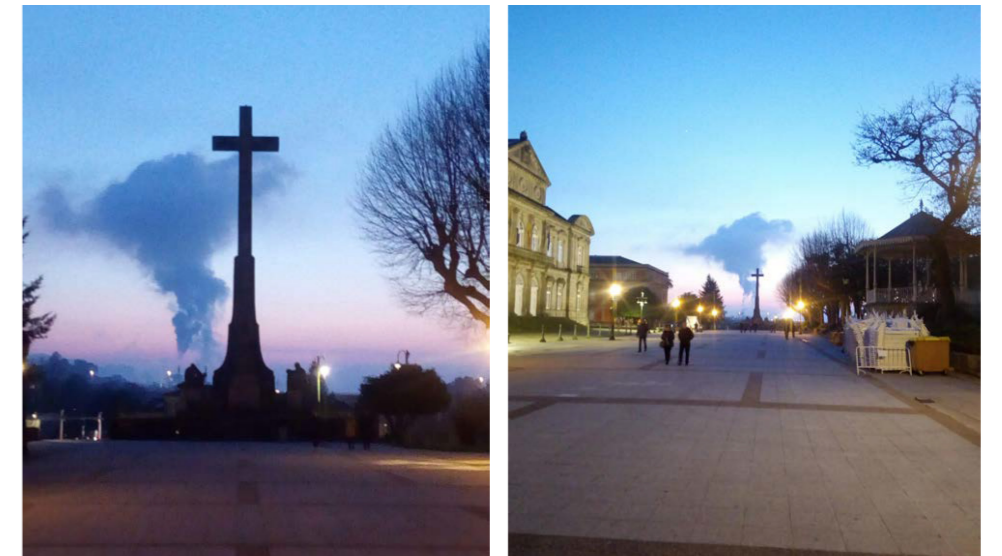
Barcelona November 2023

SCHOOL PRIZE

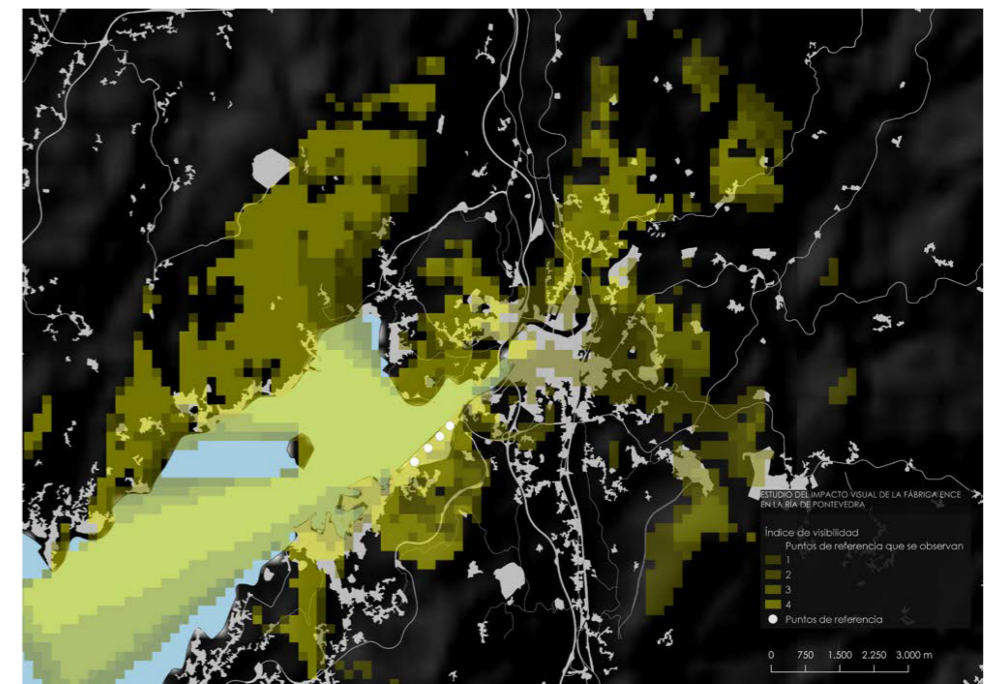

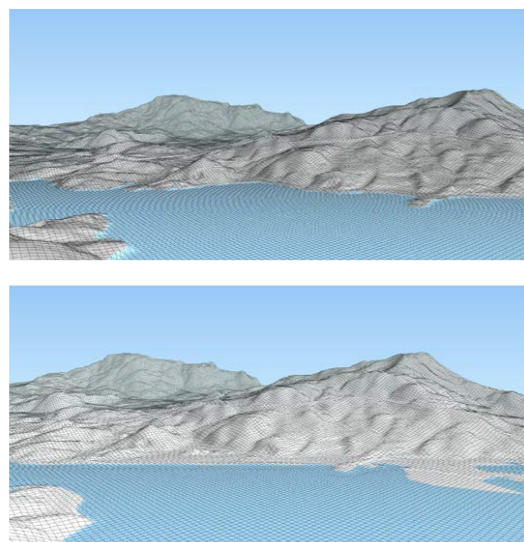
Visibilidad de la fábrica y sus chimeneas

Fotografías desde la Alameda de Pontevedra, realizadas el 10 de enero de 2020

Visibilidad de la fábrica y sus chimeneas en el territorio

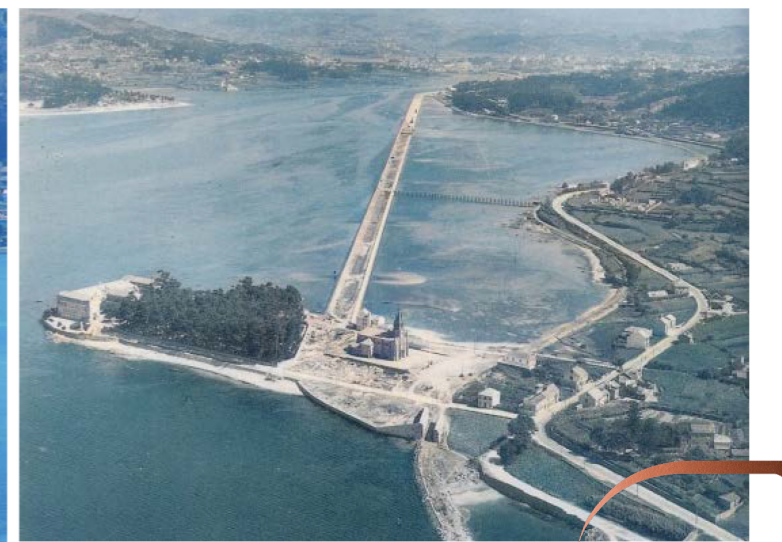
Morfología del ámbito: antes (arriba) y actual (abajo)

El impacto visual no se limita a la infraestructura física, sino también al humo emitido por la fábrica

Comparativa del paisaje actual (izda.) y antes de la fábrica (dcha.)

O soterramento das vías de acceso ao porto e a Marín é un elemento imprescindible para a rexeneración ambiental do núcleo de os Praceres e a humanización praza da Igrexa de Santo André. Tamén se mellora a seguridade peonil respecto ao paso a nivel do tren e incorpórase un equipamento social.

Nova fronte marítima para o núcleo de o cabo en Os Praceres, que recupera o carácter de península e a praia.

A funcionalidade do viario é unha das premisas máis importantes da proposta. O trazado do ferrocarril non se modifica. A autovía e substituída por un bulevar con dous carrís por sentido pero cun carácter máis urbano, introducindo medidas de calmado de tráfico, pasos peonís, aparcadoiros e circulación de bicicletas na propia calzada. A accesibilidade ao porto está asegurada e a incidencia en tempos non supera os dous minutos en todo o ámbito respecto a situación anterior. Nos núcleos de Os Praceres e a Igrexa mantense a vía actual cun carácter máis local. No primeiro caso, a vía de acceso ao porto vai soterrada.

Os cómaros que avanzan cara a ría teñen como principal función reter a franxa dos areais coa marea chea. A súa orientación conforma un eixos que converxen na terraza principal do Pazo de Lourizán como referencia a importancia deste elemento patrimonial na historia do lugar

Sistema de praias e dunas, con diferentes orientacións (noroeste e nordeste) para mellorar a incidencia do sol e protección do vento cando sexa necesario

Zona de marisma na desembocadura dos regos do Rozo e Pazo de Lourizán. Aproveitamento dos servizos ecosistémicos da xunqueira, coma a retención en períodos de choiva intensa para protexer o banco marisqueiro ou a purificación da auga.

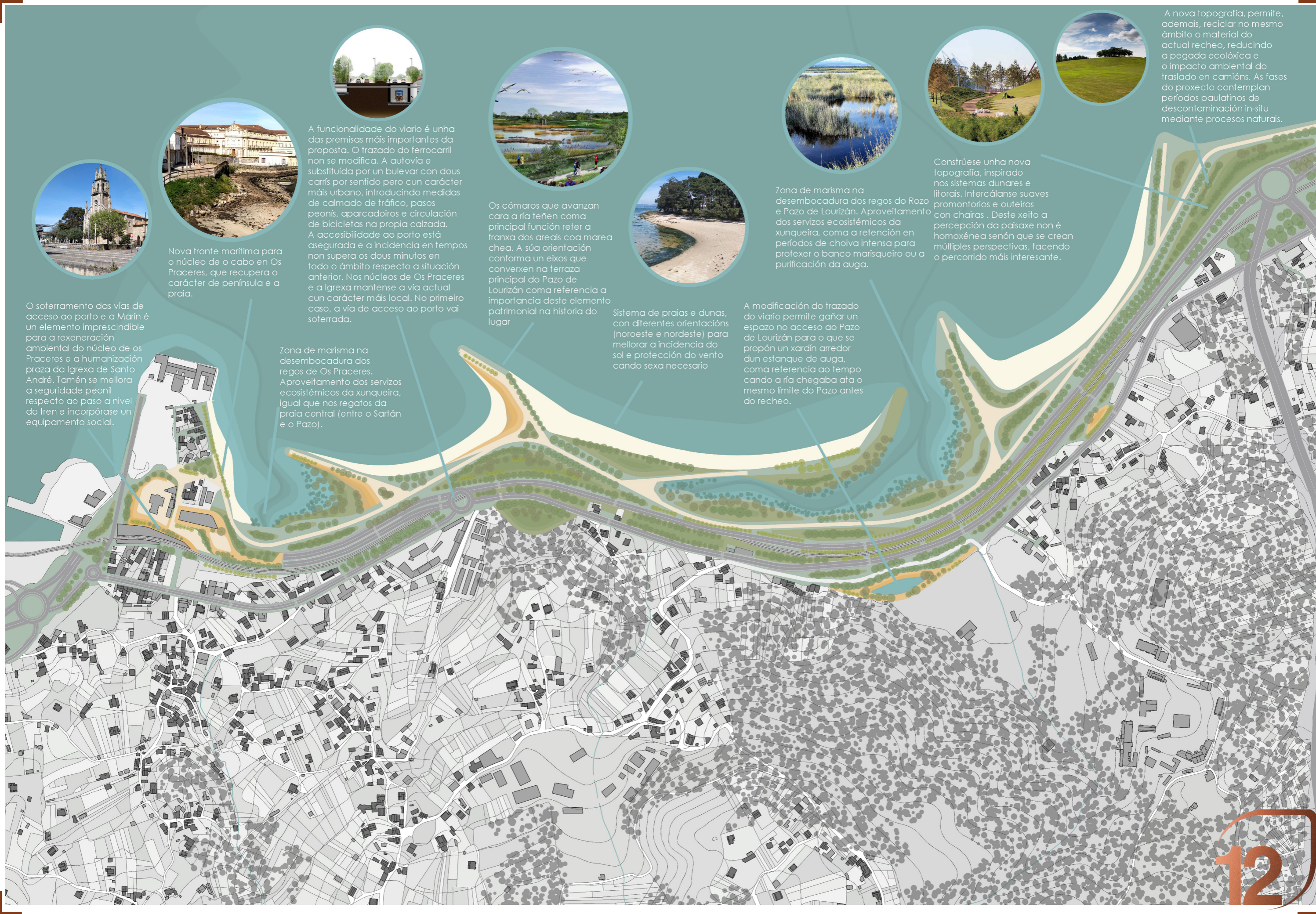
Constrúese unha nova topografía, inspirado nos sistemas dunares e litorais. Intercálanse suaves promontorios e outeiros con chairas. Deste xeito a percepción da paisaxe non é homoxénea senón que se crean múltiples perspectivas, facendo o percorrido máis interesante.

A nova topografía, permite, ademais, reciclar no mesmo ámbito o material do actual recheo, reducindo a pegada ecolóxica e o impacto ambiental do traslado en camións. As fases do proxecto contemplan períodos paulatinos de descontaminación in-situ mediante procesos naturais.

Zona de marisma na desembocadura dos regos de Os Praceres. Aproveitamento dos servizos ecosistémicos da xunqueira, igual que nos regatos da praia central (entre o Sartán e o Pazo).

A modificación do trazado do viario permite gañar un espazo no acceso ao Pazo de Lourizán para o que se propón un xardín arredor dun estanque de auga, coma referencia ao tempo cando a ría chegaba ata o mesmo límite do Pazo antes do recheo.

CURRENT VIEW

CURRENT VIEW

PROPOSAL

PROPOSAL